

**Konfiskavimo perspektyvos Lietuvoje ir
Europoje**

Išplėstinio turto konfiskavimo reguliavimo ydos ir jo taikymo perspektyvos Lietuvoje

Dr. Darius Pranka

Vilnius
2025-03-21

Pagrindinės tezės arba pradėkime nuo išvadų

- Įstatymo ydos: baudžiamajame įstatyme nepagrįstai nustatyta 12 500 Eur minimali konfiskuotino turto riba – jos nereikia.
- Išplėstinio turto konfiskavimo taikymo ypatumai: ITK (ne)taikymą grįsti proporcingumo principu nėra teisinga.

Bylų pavyzdžiai, kai pritrūko iki 250 MGL

- **8 814 Eur** buvo palikti nuteistajai už korupcinio pobūdžio nusikaltimus, nes nesiekė 250 MGL ribos (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-62-495/2022*).
- Labai didelio kiekio narkotinių medžiagų disponavimo byloje **12 330 Eur** gražinti nuteistajam, nors iš esmės buvo nustatyta nusikalstama jų kilmė (*Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-268-1036/2023*).
- Labai didelio kiekio narkotinių medžiagų disponavimo byloje **10 010 Eur** gražinti nuteistajam, po to, kai konstatuota galimai nusikalstama šių pinigų kilmė, kas būtų pagrindas taikyti ITK, nors apie ITK taikymo sąlygas ir nėra užsimenama (*Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-19-891/2021*).

Bylų pavyzdžiai, kai pritrūko iki 250 MGL, tačiau:

- **6 000 Eur** buvo konfiskuoti, nes pats nuteistasis pripažino, jog jie gauti iš ankstesnių jo nusikalstamų veikų, platinant narkotines medžiagas (*Kauno apygardos teismo 2023 m. birželio 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-143-530/2023*).

Turto konfiskavimas vs Išplėstinis turto konfiskavimas

Priežastis, dėl kurios buvo nustatytas 5 metų terminas

- *„Įstatymas, griežtinantis bausmę arba kitaip sunkinantis nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį, neturi grįžtamosios galios, todėl ir penkerių metų terminas realiai bus pradėtas taikyti įsigaliojus BK pakeitimui tik po penkerių metų (2015 metais), taigi, buvusio laikotarpio ši nuostata neapims, kiek beilgintume laiką, todėl jos ilginimas neturi prasmės“*

Proporcingumo principas ir išplėstinis turto konfiskavimas

- Ar būtų neproporcinga paimti visą kaltininko tikėtina nusikalstamu būdu gautą turta?
- Gal visgi palikime jam bent dalį to turto?

Proporcingumo principas kasacinio teismo požiūriu

- LAT: „vertindami išplėstinio turto konfiskavimo sąlygų buvimą konkrečioje situacijoje teismai turi vadovautis ne tik BK 72³ straipsnio nuostatomis, bet ir tarptautiniuose norminiuose dokumentuose suformuotais bei EŽTT praktikoje išaiškintais **proporcingumo**, interesų balanso bei kitais principais“

EŽTT išaiškinimai dėl proporcingumo

- Tiek ITK, tiek civilinio turto konfiskavimo teisiniai mechanizmai, esant tinkamiems asmens teisių saugikliams (užtikrinant teisėtumo (įskaitant apibrėžtumo ir numatomumo) reikalavimus, teisę į sąžiningą teisminį procesą ir proporcingumą ta prasme, kad konfiskavimo priemonės būtų taikomos būtent nusikalstamos kilmės, o ne bet kokios kilmės turtui) atitinka žmogaus teisių apsaugos standartus.
- EŽTT nagrinėtose bylose proporcingumo principas ITK kontekste nebuvo aiškinamas jo taikymo įgyvendinime.

ITK taikymo praktika: statistika ir dinamika

2 paveikslas. ITK klausimas pagal nusikaltimo rūšį ir taikymo sėkmę

	2013	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BK 260 str.	● ●				● ● ● ● ● ● ●	● ● ● ● ● ● ●	● ● ● ● ● ●
BK 199(2), 199, 201 str.			●	●			● ● ● ● ● ●
BK 147 str.				● —			
BK 202, 222 str.			● ● —		●		●
BK 182 str.		●					
BK 225 str.						● ● ● ●	

- ITK taikė visos instancijos
- ITK taikė aukščiausia instancija, viena iš žemesnių ne
- ITK netaikė aukščiausia instancija, viena iš žemesnių taikė
- ITK netaikė visos instancijos
- ITK netaikytas dėl išteisinimo aukščiausioje instancijoje
- teismai skirtingai sprendė dėl dalies turto ar dėl vieno iš kelių nuteistųjų turto

Ačiū už dėmesį!

